

DE MOEDER VAN EVA

DE MOEDER VAN EVA

Bart Boom

Singel Uitgeverijen
Amsterdam

Schrijver: Bart Boom
Cover design: T-pART
ISBN: 9789464351149
© Bart Boom

'Als je ouder bent, zal je het wel begrijpen.'

Huizen branden, storten in.
Ik moet vluchten, maar waarheen?
Eva is zwaar en krijst.
In godsnaam, help dan toch!
Daar is Tonio, in een golfkarretje.
'Tonio, neem ons mee!'
Tonio zwaait en rijdt door.
'Je hebt het beloofd! Ik heb het geld!'
Ik weet niet wat ik moet doen.
Plotseling staat hij voor me.
Hij draagt een lashelm, maar zijn schoenen verraden hem.
Hij grist Eva uit mijn handen. 'Alleen zij maak mee.'
'Nee! Alsjeblieft, Tonio, pak haar niet van me af. Eva!'
Tonio lacht, zoals alleen clowns lachen.

Natuur als medicijn

Alles is licht. De vroege ochtend, de lucht, de thee en de gedachteloze beweging waarmee Linda roert. Ze is op het bakstenen muurtje aan de zijkant van het terras gaan zitten, haar knieën zo opgetrokken dat ze haar voeten plat kan neerzetten.

Leeg proberen te zijn en genieten van het moment, dat is de opdracht. Geen gedachten omarmen, die, hoe ijl ook, indikken tot een geest die bezit van je gaat nemen.

Het is zondag. Er staat geen zuchtje wind en de tuin waarover ze uitkijkt ademt rust. Boven een paar struiken danst een gehavende strohoed. Even later rijst het hoofd eronder op. De spieren rond haar mond verrekken flauwtjes als reactie op Koos' brede lach. Hij lijkt wel een vogelverschrikker.

'Goedemorgen! Je hebt het uitgehouden.'

Ze knikt.

'Kan het zijn dat ik je gehoord heb vannacht?'

'Zou kunnen. Ik had een nare droom.'

Koos spreidt zijn armen en maakt een paar maaiende bewegingen. 'Moet je zien hoe die herfstasters staan te bloeien. Besef je wel dat die hier allemaal voor jou hun best staan te doen?'

Het is zo'n goeierd. Een man met misschien weinig scholing, maar een gezonde, praktische visie op het leven. Die ontleent hij aan de natuur, waaruit hij voorbeelden haalt voor het menselijk bestaan. De natuur is zijn leerschool, zijn leven. Hij doet geen vlieg kwaad en bij hem voelt ze zich veilig. Veilig voor zichzelf.

'De bijen blijven ook maar komen. Veel meer dan vorig jaar.' Hij pakt een hark en krast er ritmisch mee over het grind. 'Ik ben zo klaar hier, dan zal ik wat te eten maken, blijf jij maar even zitten.'

Er komt een glimlach op haar gezicht. Ze sluit haar ogen en koestert zich in de najaarszon, die nog steeds kracht heeft.

Het is een mooie zomer geweest met eindeloos veel toegiften. Een zomer waar ze naar had uitgekeken in een moeilijke fase van haar leven. De zon had haar wakker gekust en ze was opgebloeid. Dat alles nu verdord was, lag niet aan de zon.

Een goede start van de dag maken, daar gaat het om, en dat lukt steeds beter. Opstaan als je wakker wordt, niet blijven liggen en je lenen voor gepieker. Praktische dingen doen: theezetten, de vaatwasser uitruimen, To haar brokken geven.

Als de dag eenmaal op gang is en haar denken niet al snel in verdriet strandt, komt ze deze zonder al te grote kleerscheuren wel door. Maar niet altijd heeft ze voldoende verweer. Een beeld, een geur, een blaf van To, alles kan de film, waarin zij zelf de hoofdrol speelt, weer in gang zetten, om stevast op dezelfde plaats onherstelbaar van de band te lopen.

Bij Koos kan ze op adem komen zonder in details te hoeven treden. Hij is eerlijk en heeft goede voelhorens. En hij beurt haar op met zijn onverwoestbare humeur en vertederende gebaren. 'Hier, voor jou, een wonder.' Dan krijgt ze een vogelnestje, dat hij voorzichtig uit de beukenhaag bevrijd heeft.

Koos is hovenier. Hij werkt deels freelance, deels voor een tuincentrum waarvan hij zijn spullen betreft, en is een half jaar geleden in haar leven gekomen op voorspraak van Trudy, bij wie hij de tuin onderhoudt. Hij heeft de bloembakken geleverd die haar balkon moesten opfleuren. Dat was op een zaterdag. Een dag die ze nooit zal vergeten, omdat die haar vleugels had gegeven en doen zweven naar de zon.

Koos had zijn klompen op de galerij uitgedaan en de potten en planten naar het balkon gesjouwd. Na een half uur was hij klaar, en ja, hij wilde wel wat drinken. Kraanwater was prima. Terwijl hij zat uit te blazen, had hij belangstellend de kamer rondgekeken.

'U zit hier mooi, mevrouw. Bent u nieuw in de stad?'

'Niet in de stad, wel op deze flat,' had ze geantwoord.

Verder had hij niet gevraagd. 'Het gaat u vast bevallen.'

Ze had instructies gekregen voor de verzorging van de planten. Over de omstandigheden op het balkon had hij enige twijfel geuit.

'Misschien moet u de voorkant iets afschermen, die staat pal op het zuiden. Zo vangen de planten wel erg veel zon. Als u wil, kan ik dat natuurlijk voor u doen.'

Bij zijn vertrek had hij aangekondigd nog een keer langs te komen om te zien hoe de planten het deden. Tenminste, als ze akkoord was. Half juli had hij het al eens geprobeerd, maar toen was ze niet thuis geweest. Drie weken geleden stond hij weer voor haar deur. Onaangekondigd, aan het eind van de middag.

Zijn komst had haar totaal overvallen. Ze had zijn verschrikte ogen gezien toen ze, nadat hij voor de tweede keer had aangebeld, haar hoofd om de hoek van de deur stak. Alsof hij oog in oog stond met een geest.

'Eh... goedemiddag, ik was in de buurt. Ik zou nog eens naar uw planten komen kijken. Schikt dat? Zal ik anders op een ander momentje...?'

Het duurde even voor tot haar doordrong wie ze voor zich had, en daarna had ze nog een moment geaarzeld, maar voor ze het goed en wel besefte, zei ze: 'Nee, kom maar binnen,' en deed een stap naar achteren.

Koos had z'n voeten geveegd en was voor haar uit de woonkamer in gelopen. Daar was het halfdonker en bedompt.

'Ik loop even door, als u het goed vindt.'

Na een paar tellen was hij terug van het balkon.

'Tja, dat is inderdaad niet goed gegaan. En eh... als ik eerlijk ben, u staat er zelf ook helemaal niet florissant bij.'

Er waren tranen gekomen en ze was op de bank gaan zitten met het gevoel te moeten overgeven. Hij was naast haar komen staan en had een hand op haar schouder gelegd.

'Maar, mevrouw, wat is er aan de hand? U zit hier helemaal te verpieteren. Het lijkt wel of alles hier een beetje aan het doodgaan is.'

Doodgaan. Het woord had in haar hoofd geëchood. Ze dacht er die dagen vaak aan en dan leek het een uitkomst. Niet dood gaan, dood zijn.

'Kan ik anders iemand voor u bellen? Familie? Mevrouw Veenendaal?'

'Nee... ik weet niet... Trudy, o god, die niet. Ik moet zelf... ik...' Verder was ze niet gekomen. Ze had haar gedachten totaal niet kunnen ordenen. Hij had de gordijnen opengetrokken en de balkondeur op het haakje gezet. 'Een beetje frisse lucht zal u goed doen. Laten we daarmee beginnen.'

Een moment had hij zich op de toestand beraden, daarna een paar kopjes verzameld en naar de keuken gebracht. Even later hoorde ze de kraan lopen en gerammel van vaatwerk. Ze huilde niet meer, maar haar lichaam schokte nog enkele keren, als onweer dat langzaam wegtrekt.

Met een theedoek in z'n hand was hij op de drempel van de woonkamer verschenen.

'U hoeft me niets te vertellen, mevrouw, echt niet, maar ik vind het moeilijk u hier zo te zien zitten. We moeten dit wel oplossen.'

Het 'we' had haar verontrust. Iemand die ze nauwelijks kende, mengde zich zomaar en nogal directief in haar leven. Ze voelde zich betrappt, maar door uitputting kon ze niet anders dan hem laten begaan. Onbewust verlangde ze misschien ook wel naar hulp.

Koos had de post verzameld waarover hij was binnengekomen en op tafel gelegd. Daarna de koelkast geïnspecteerd.

'Ik zal wat voor u in huis halen. U moet maar even op bed gaan liggen. Zijn dit uw sleutels?'

Zonder haar goedkeuring af te wachten had hij haar sleutelbos van tafel gepakt en gevraagd of ze nog bepaalde wensen had.

Bedremmeld had ze 'nee' geantwoord en was op bed gaan liggen, in de hoop te kunnen slapen, even van alles in haar hoofd bevrijd te zijn. Ze was totaal op.

De laatste weken waren een hel geweest. De randen van de put waar ze uit probeerde te komen waren van modder gebleken. Nergens had ze houvast kunnen vinden en was alleen maar verder weggeleden. Het contact met de buitenwereld had ze verbroken in een poging tot zichzelf te komen.

Maar was er nog zelf?

Leerzame momenten

Marcel zat twee klassen boven Linda en behoorde tot de stoere jongens van de school, zeker in de hoogste klassen. Hij was lang, sportief en had een klassiek gezicht met een vrij uitgesproken neus en mond. Veel meisjes waren onder de indruk van hem of zelfs een beetje verliefd, maar geen schatte haar kansen hoog in. Hij was zich bewust van zijn bevoorrechte positie, gedroeg zich onafhankelijk en enigszins ongenaakbaar. Je aan hem opdringen had een averechts effect. Dan trakteerde hij je op zijn scherpe tong en daar paste je wel voor op.

Marcel had veel vrienden. Alle jongens hoopten dat iets van zijn succes op hen zou afstralen. Hij liet het zich welgevallen en genoot van zijn populariteit en het leiderschap dat hem in de schoot werd geworpen. Jaak en Nico, jongens waar hij vanaf de eerste klas mee optrok, waren zijn trouwe secondanten.

Natuurlijk was hij Linda opgefallen. Op het schoolplein en in de gangen, waar ze elkaar passeerden. Zij was een wat verlegen, ingetogen meisje dat trouw huiswerk maakte. Ze had een paar vriendinnen, maar geen uitgesproken hartsvriendin waarmee ze lief en leed deelde. Er viel ook niet zo veel te delen. Haar leven was redelijk doorsnee en jongens speelden daar geen rol van betekenis in. Ze kledde zich weinig opvallend en was zich niet bewust van de schoonheid waarmee ze was gezegend. Atletiek was haar sport en ze had succes op de 400 meter.

In haar vrije tijd hielp ze af en toe in de hondentrimsalon van een oude schoolvriendin van haar moeder. Omdat ze die al zolang kende, noemde ze haar 'tante Corine,' al was ze helemaal geen familie. Tante Corine was een kwebbel en meestal net zo opgetut als de hondjes die haar zaak verlieten.

In de derde kwam ze bij Els in de klas. Els was een matige leerling, die profiteerde van het werk van anderen, ook van dat van haar. Els durfde en de meiden in de klas keken tegen haar op. Ze was brutaal en droeg lipstick. Linda kon gefascineerd toekijken als ze aan het eind van de pauze haar zakspiegeltje tevoorschijn haalde, haar lippen tuitte en deze bestreek met rode, oranje of zwarte lipstick. Die moest volgens haar dik worden aangebracht. Dan rolde ze haar lippen over elkaar en vroeg: 'Vinden jullie het geil?' Haar vriendinnen beaamden dat lachend en ook zij zei maar 'ja,' zonder er een volkomen duidelijk beeld bij te hebben.

Een keer hoorde ze Els tussen twee lessen zeggen: 'O, ik ben weer zo geil vandaag.' Die gebeurtenis was haar bijgebleven, omdat ze het woord

thuis had opgezocht. *Wellustig, zinnelijk*. Het had haar niet verder geholpen.

Maar kort daarop was het kwartje gevallen en rolde over de tegels van de hondentrimsalon.

‘Wil jij Sammie een badje geven?’ had tante Corine haar die dag gevraagd. ‘Niet te veel shampoo gebruiken, hoor, daar krijgt-ie jeuk van.’

Ze had de plastic teil een centimeter of tien laten vollopen, het water op temperatuur gekeurd en Sammie erin gezet. Met de handdouche de vacht nat maken, een beetje shampoo en schuimen maar. Sammie, eerst een opgeblazen, wit poedeltje, bleek nat een miezerige hond.

‘Is het geen schatje?’ vroeg tante Corine.

‘Ja. Hoe oud is-ie eigenlijk?’

‘Wat denk je?’

‘Ik weet niet. Acht of zo?’

‘Ik denk iets ouder, een jaar of tien. Ik heb ‘m nu zo’n acht jaar onder behandeling en toen hij hier voor het eerst kwam was-ie al volwassen.’

‘Hij stinkt wel een beetje uit z’n bekje.’

Tante Corine kwam naast haar staan. ‘Laat eens kijken.’ Behendig opende ze de bek van de hond en inspecteerde zijn gebit. ‘Ja, ik zie het, daar moet wat aan gebeuren. Ik zal het aan zijn bazinnetje doorgeven.’ Ze pakte de hond bij het vel achter z’n oren en schudde z’n kop. ‘Hè, doerak van me.’ Ze liet Linda weer begaan, maar bleef nog even bij haar hangen om te vertellen waar de deugniet zijn beschimping aan verdiende.

‘Vroeger ging hij altijd op mijn been rijden, als ik hem gewassen en geföhnd had. Een klein smeerkeesje is het met die geile roze piemel van ‘m.’ Ze schaterde.

Het was de combinatie van woorden die Linda het noodzakelijke zetje gaf om tot het juiste begrip te komen. Met een spons waste ze de onderbuik van de hond, maar vermeed angstvallig het gebied dat de aandacht had gekregen.

‘Sop ‘m maar goed af, hoor,’ lachte tante Corine, ‘daar is-ie nu te oud voor.’

Ze had de instructies gevolgd, maar zich weinig op haar gemak gevoeld.

‘Heb jij een vriendje, Linda?’ had tante Corine even later gevraagd.

‘Ik? Nee.’

‘Hoe oud ben je nu?’

‘Vijftien.’

‘Mooie leeftijd. Toen ik zo oud was, kreeg ik m’n eerste vriendje. Alleen zoenen, hoor, dat vond ik eng genoeg. Zo’n hele tong in je waffel. De eerste keer stikte ik zowat. Heb jij al eens gezoend?’

‘Nee... niet echt.’ Jemig, die belangstelling, waar was dat goed voor?

‘Wat bedoel je “niet echt”?’

‘Nou... geen tongzoen of zo.’ Ze voelde hoe ze bloosde. Tante Corine had er duidelijk plezier in en keek haar lachend aan. ‘Je went er gauw aan, hoor, en dan is het best lekker.’

Die avond had ze na het tandenpoetsen haar lippen in verschillende posen in de spiegel bestudeerd en zich afgevraagd hoe het zou zijn: zoenen. Zou ze een keer lipstick opdoen? Kennelijk was dat aantrekkelijk. In ieder geval een teken dat je ervoor openstond. Misschien een keertje lenen van Els. In ruil voor wiskunde.

Tragedies worden thuis geboren

‘Mam, als het echt zo is, moet je gewoon bij hem weggaan. Wat let je?’ Ze voelde de hand van haar dochter om de hare aanspannen en staarde naar buiten. Pas toen Eva losliet, was ze in staat te reageren.

‘Je hebt het wel over je vader, Eef.’

‘Dat weet ik, dat blijft hij ook, maar zo wil je toch niet doorgaan? Je hebt nog een half leven voor je. Papa is echt geen klootzak, maar hij houdt niet meer van je. Dat is toch aan alles duidelijk. Het is over. Finito.’ De woorden kwamen als een mokerslag binnen. Ze had gelijk, maar om het zo uit de mond van je eigen dochter te horen was vreselijk. Het was Eva ten voeten uit. Zelden een blad voor haar mond.

‘Je gaat toch niet de rest van je leven zitten kwijnen?’ ging ze nog even door. ‘Zo gaan dingen. Voor mijn generatie is dat zo klaar als een klontje. Niets is voor eeuwig, ook liefde niet. Vooral liefde niet, kan ik wel zeggen. Voor mij hoeft je echt niet bij papa te blijven. Ik ben geen kind meer.’

Hoewel ze niet meer luisterde, ontging de strekking van de woorden haar niet. Natuurlijk, ze had de stekker er al lang uit moeten trekken. In ieder geval kort nadat Eva het huis uit was gegaan, zoals aanvankelijk ook haar voornemen was, maar ze had er gewoon de moed niet voor kunnen vinden. Zou dat nu anders zijn? Hoe moest ze het dan inkleden en hoe kon ze overeind blijven in de storm die ze over zichzelf zou afroepen? En als dat allemaal achter haar lag, wat dan?

‘Ik weet het niet, Eef. Jij hebt makkelijk praten. Jij hebt je werk, je vrienden.’

‘Jij kan toch ook weer gaan werken? En vrienden komen vanzelf, als je je weer onder de mensen begeeft. Als het zo’n wurgklem is, zoals je zegt, moet je gewoon nokken, mam. Je doet het jezelf aan.’

Ze vouwde het zakdoekje dat ze in haar hand geklemd hield open en veegde een traan weg.

‘Je komt er heus wel overheen. Ik spreek uit ervaring, dat weet je.’ Eva lachte koel en wenkte naar de bediening. Nadat ze had betaald, stond ze op en keek naar buiten.

‘Gadver, wat een kutweer! Doe je papa de groeten?’ Ze boog voorover en gaf haar moeder een vluchtige zoen. ‘Ik hoor het wel.’

‘Doe je voorzichtig, Eef? Je jas, je vat kou zo.’

‘Maham.’

Met enkele stappen verdween ze uit de koffiebar en keek niet meer om. Linda staarde haar na bij het oversteken van de Markt. De panden van haar zwarte jas wapperden in de wind. Ze leek wel een fladderende

kraai. Haar kind, met 22 jaar zo volwassen. Op eigen benen, werk, vrienden. Veel volwassener dan zij ooit in het leven had gestaan. Eva wist wat ze wilde en ging recht op haar doel af. Daarin leek ze op haar vader, die vroeger ook altijd kreeg wat hij wilde. Het maakte haar niet makkelijk in de omgang, zeker niet toen ze nog thuis woonde. Zo vaak waren er ruzies geweest en ze kón tekeergaan. Een zou haar altijd bijblijven, omdat die een ommekeer in hun relatie teweeg had gebracht.

Een drama was het geweest. Eva was net achttien en verliefd op Xander, een man van bijna veertig. Gescheiden, best aantrekkelijk om te zien, maar ergens ook een gladjanus. Hij was de vader van Sanne, een vriendin met wie ze tenniste. Als ze dubbelden, coachte hij hen. Hij had haar ingepalmd en bespeeld. Eva was volledig bezweken voor zijn charmes. Toen zij en Marcel erachter kwamen, was het al te laat. Marcel haakte snel af in de discussies die volgden, en vond dat Eva het zelf maar moest uitzoeken. Maar zij had het niet kunnen verkroppen en er alles aan gedaan om het contact tussen hen te frustreren. Ze was op de tennisclub geweest en had het bestuur ingelicht. Was zelfs naar de politie gegaan, maar had begrepen dat het geen strafbaar feit betrof. Uren had ze op haar dochter ingepreut. Een uiterst onverkwikkelijke zaak was het geworden.

Op een goed moment was meneer plotseling van het toneel verdwenen. Wat het omslagpunt was geweest, was ze nooit te weten gekomen. Er waren roddels geweest dat hij ook met andere meiden akkefietjes had.

De hele toestand had haar relatie met Eva getekend. Eva vierde het verdriet over de breuk op haar bot, en maakte haar bij herhaling uit voor rotte vis. Uiteindelijk was het voor hen beiden het beste dat ze op kamers ging. Daarop volgde een lange radiostilte. De summiere berichten die haar bereikten liepen via Marcel, maar die was nooit erg mededeelzaam, als ze elkaar kennelijk gesproken hadden. Na een jaar had het contact zich enigszins hersteld en kwam Eva af en toe weer thuis. Maar altijd merkte ze dat er een litteken zat, dat werkte.

‘We gaan zo sluiten, mevrouw. Kan ik u nog ergens mee van dienst zijn?’

‘Eh, oh sorry... had mijn dochter afgerekend?’

De jongeman bevestigde dat alles in orde was en wachtte bij de deur tot ze zover was. ‘Bedankt en tot ziens.’

Buiten omklemde ze de revers van haar winterjas en haastte zich naar de fietsenstalling. Het was koud en ze moest voortmaken. Aantreden aan een ander koufront.

Een vriend als vijand

Als Koos zijn werkzaamheden in de tuin heeft beëindigd, maakt hij het ontbijt klaar, en strijkt bij Linda op het terras neer.

‘Gaan we vanmiddag wat leuks doen? Waar heb jij zin in?’

Ze kijkt glazig, alsof zijn vraag niet helemaal tot haar doordringt.

‘We kunnen een rondje bos doen. Zien of we dat ijsvogeltje weer kunnen spotten,’ draagt hij mogelijkheden aan. ‘Wil je nog thee, trouwens?’

‘Graag. Ehm, vanmiddag... Het is ook wel lekker hier in het zonnetje te zitten.’

‘Goed,’ zegt hij, maar aan z’n gezicht ziet ze dat hij haar reactie niet heeft verwacht. Ze wil niet besluiteloos of ongeïnteresseerd lijken. ‘Oké, laten we vanmiddag wat gaan wandelen.’

‘Mooi.’ Hij staat op en schenkt hun koppen nog eens vol.

‘Dank je. Laat mij de boel hier zo maar opruimen, Koos.’

‘Ach, dat doe ik wel. Jij moet geloof ik nog een beetje wakker worden.’

‘Nee, dat is juist goed voor me.’

Ze weet dat er geen weerwoord komt, als ze het op deze manier brengt. Hij heeft haar immers geleerd dat het doen van simpele, praktische dingen goed is om je hoofd leeg te maken. ‘Wat dat betreft heb ik het ideale beroep,’ is hij van mening. ‘Niets beters voor je kop dan schoffelen.’

Het is prima dat hij haar een beetje in de gaten houdt. Als ze onrustig is, of in mineur, is hij altijd weer in staat iets te bedenken dat haar afleidt. Hem wat op de mouw spelden over haar stemming heeft geen zin. Daar prikt hij met gemak doorheen.

Ondanks zijn oprechtheid blijft hij een moeilijk te plaatsen man. Eigenlijk kent ze niemand zoals hij. Iemand die nooit geïrriteerd is, nergens over. Voor wie het glas altijd halfvol is. Een praktisch ingesteld mens, een doener, maar wel een die heeft nagedacht over het leven en de valkuilen, die ieders pad onvermijdelijk bemoelijken.

Al kent ze hem maar kort, hij toont zich een ware vriend. Hij kan terloops een bemoedigend schouderklopje uitdelen. Zomaar, nooit opdringerig, althans zo voelt het. En verder gaan zijn handen niet.

Hoewel hij een vriendelijk, open gezicht heeft, is het niet direct een aantrekkelijke man. Hij heeft geen mannelijke uitstraling, eerder een wat kinderlijke. Zijn gedrongen postuur, z’n door de zon verweerde gezicht en door het wroeten in de aarde vaak groezelige handen geven hem iets buitenaards. Al helemaal als hij zijn strohoed draagt.

In de dagen na zijn tweede bezoek is hij bij haar blijven langskomen om voor haar te zorgen. Opruimen, thee zetten, boodschappen doen. Steeds

probeerde hij haar op te beuren, maar al snel werd hem duidelijk dat dat geen eenvoudige zaak was. Na vier dagen had hij haar voor een middag meegenomen naar zijn huis, aan de rand van de stad, om haar van zijn tuin te laten genieten. Die had er prachtig bij gestaan en haar doen voelen dat er nog een wereld om haar heen bestond.

Aan het eind van de middag had hij haar thuisgebracht. Wat zich daarna had afgespeeld, lag nog vers in haar geheugen. Ze hing maar wat op de bank. Zette de tv twee keer aan en weer uit. Het geluid en geflits van beelden kon ze niet verdragen. Ze had totaal geen eetlust, at alleen een futloos worteltje uit de groentela. In bed was de film weer gaan lopen. Uren waren verstreken, waarin de gebeurtenissen hun sporen nog dieper in haar ziel hadden getrokken en het verdriet weer als een tsunami over haar heen was gekomen. Alles was ze kwijt.

De dag erop had hij het meteen aan haar gemerkt en voorgesteld voor het weekend bij hem te komen. 'Absoluut geheel vrijblijvend,' had hij eraan toegevoegd. De flat hield haar te veel in haar toestand gevangen en daarom was het beter dat ze van omgeving veranderde. Al was het maar voor kort, een soort time-out. In z'n tuin zou ze tot rust komen, had hij verzekerd, en dat was veel beter dan het moeten slikken van 'chemische rommel,' wat anders misschien dreigde. Ze kon de achterkamer krijgen, met uitzicht op de tuin, dan lag ze meteen aan het juiste infuus.

De ervaring van de nacht ervoor en de gedachte aan een antidepressivum hadden haar angstig gemaakt, en zonder lang nadenken was ze op zijn aanbod ingegaan. Na dat weekend had hij aangegeven dat ze gerust langer kon blijven, ze kon immers op elk gewenst moment teruggaan. Die vrijblijvendheid had haar over de streep getrokken. Ze zat hier nu twee weken en inderdaad, het deed haar goed.

Hij had haar geleerd hoe ze zich moest ontspannen. Dat je vooral niet met je gedachten moest blijven hangen bij iets wat je toch niet ging oplossen. Volgens hem was dat de belangrijkste oorzaak van ellende.

Als zijn werk het toeliet, nam hij haar mee naar buiten. Dat was volgens hem de beste remedie. 'Buiten binnenhalen en binnen buiten brengen,' noemde hij dat. Voor hem was de natuur het echte wonder in het leven. Dat zien en toelaten was de sleutel tot innerlijke rust en geluk.

Koos kon iets uitleggen zonder geleerde woorden te gebruiken. Als hij aan het woord was, zag ze hoe diep hij van zijn eigen waarheden overtuigd was en hoe ze voor hem werkten. Ze kon er jaloers op zijn.

In het begin waren zijn woorden nogal vreemde kost geweest en vond ze het moeilijk zijn adviezen te volgen, maar gaandeweg begon ze de heilzaamheid te ervaren. Er moest ook wel iets gebeuren. Ze kon niet blijven rondlopen met de hersenschudding die haar een hoofd vol verscheuren-

de gedachten had bezorgd. Gedachten, die haar tot in haar slaap achtervolgden.

‘Koos,’ had ze een van de eerste dagen gevraagd, ‘hoe houd jij je hoofd op orde?’

Hij had haar aangekeken en gezegd: ‘Er zijn bomen, zie jij ze? Zie je ze echt? Zie je de vlinders, de wolken, de sterren? Ruik je de bloemen? Voel je de zon en de kou. Voel je die echt? Kijk, dat zijn de dingen die er zijn, de dingen die echt zijn, en als je die ziet en ruikt en voelt en ze vullen daarmee je hoofd, hoe kan daar dan nog ruimte zijn voor gepieker en verdriet? Mijn hoofd is ook vol, maar met goede dingen. Dingen die me energie geven en niet afnemen. Zo ervaar ik dat, althans.’

Omdat het voor haar zo’n worsteling was, had ze zijn uitleg niet een-twee-drie aanvaard en was erop doorgegaan.

‘Heb jij dan nooit last van een druk hoofd of gedachten die je overspoelen?’

‘Niet meer, nee. Ik heb ervaren waar dat heengaat. Toen ik merkte hoe dat spelletje in elkaar stak, heb ik er afscheid van genomen. Hoe? Door zelf te bepalen wat er in mijn hoofd mag zijn.’

‘Maar... als ik iets kies, dan... het blijft niet zo. Ik kan de rust niet vasthouden. Ja, een paar tellen, dan ben ik terug bij af.’

‘Tja,’ had hij gezegd, ‘dat komt omdat verdriet en pijn een kleefstrip zijn. Als je daar als vlieg op landt, kom je er niet meer vanaf. Dus moet je er niet op landen, beseffen dat daar je kwetsbaarheid zit. Als zo’n landing dreigt, moet je gewoon een ander programma laden, net als bij een computer.’

‘Hoe bedoel je?’

‘Nou, als je bij mij in de tuin zit of we zijn ergens buiten en we genieten van de natuur, voel je je dan ongelukkig?’

‘Nee,’ had ze na een moment zelfonderzoek toegegeven.

‘Precies, want dan zit er iets anders in je hoofd. Iets wat je in beslag neemt, vervult. Dan zit je dus niet op die kleefstrip, want je kan nu eenmaal niet op twee plaatsen tegelijk zijn. Die kleefstrip moet je echt zien te vermijden, Linda.’

‘Door naar buiten te gaan.’

Hij had instemmend geknikt. ‘Dat kan, maar het mogen ook heel gewone dingen zijn. Schaapachtige dingen: een puzzel leggen, aardappelen schillen, To borstelen. Alles is beter dan met je gedachten op die kleefstrip terecht te komen. Als dat je lukt, zal je zien dat je meer energie krijgt en dat is goed. Die kan je dan weer aan iets anders besteden. Maar het kan alleen lukken, als je beseft dat je een keuze hebt om in je bovenkamer toe

te laten wat jij wil. Die kleefstrip is geen oplossing. Horren plaats, dat helpt.'

Ondanks haar zekere kromheid, had ze de vergelijking grappig gevonden en begrepen wat hij bedoelde. Ze had zich verbaasd over zoveel inzicht.

'Heb je dat allemaal zelf bedacht?'

'Ik heb ondervonden dat het zo werkt. Eerst bij mezelf en daardoor zag ik het bij anderen. Ons koppie heeft z'n hinderlijke kanten. Het kan zomaar je ergste vijand worden. Als ik een ding van de natuur geleerd heb, is het: wees als de bloemen, als de bomen. Die tobben zich ook niet de hele dag af.'

'Maar wij mensen hebben toch dat brein? *Cogito ergo sum.*'

'Wablief?'

'Daarin onderscheiden wij ons toch van planten en dieren: dat we kunnen denken, gedachten hebben.'

'Ik heb niet per se iets tegen denken. Het kan een heel betrouwbare vriend zijn. Als ik een tuin moet aanleggen, ga ik ook niet aan de slag voor ik heb nagedacht. Maar dan kies ik daarvoor. Als we móeten denken, dan zit er iets niet snor.'

'Wat bedoel je met "moeten denken"?''

'Nou, als jij zit te piekeren en onrustig wordt, gedachten hebt die niet plezierig zijn, dan kan je je brein niet zomaar even uitzetten, of wel?'

'Nee.'

'Dat is precies wat ik bedoel met "moeten denken." Ik wil best denken, maar alleen als ik er zelf voor kies. Als gedachten mij opzoeken, begin ik op te passen. Zeker als het iedere keer dezelfde gedachten zijn. Want ik wil niet gedacht worden. Mijn ervaring is dat gedachten die steeds terugkomen nergens toe leiden. Je kent het wel: je wordt wakker met een probleem in je kop en je gaat erover nadenken, maar je kan het niet oplossen. Ook een dag later niet, en een maand later nog steeds niet. Elke dag dezelfde gedachten en je komt geen steek verder. Ik heb ervaren waar dat heen gaat. Nergens dus. Het gezonde denken heeft een begin- en een eindpunt. Dat kan echt iets oplossen. Dat helpt je van A naar B. Het verkeerde denken lost nooit iets op en draait maar in kringetjes rond de aarde. Elke dag weer. En weet je wat die aarde is, Linda?' Ze had geen flauw benul.

'Die aarde dat is ons verdriet. Dat is zo zwaar en heeft zoveel massa dat het ons denken niet lukt om aan de zwaartekracht ervan te ontsnappen. Dus blijven we maar ronddraaien. En als al onze energie verbruikt is, storten we neer op die aarde, vallen we ermee samen en worden we ons verdriet. Dan zijn we depressief, zoals dat heet. Snap je?'

Het had allemaal meer dan aannemelijk geklonken en er was een stilte gevallen, waarin ze zijn woorden overdacht.

‘En waar is die kennis bij jou uit voortgekomen?’

‘Uit mijn eigen verdriet, mijn eigen teleurstellingen. Allemaal normaal als je het mij vraagt – het leven gaat zoals het gaat –, maar verdriet en pijn moet je loslaten, hoe erg ze ook zijn. Anders gaan ze knagen aan je ziel. Ons verdriet loslaten is een van onze moeilijkste opdrachten. Daarom raken we allemaal zo verkrampt.’

‘Je klinkt als een Zenboeddhist.’

Hij was in de lach geschoten. ‘Nee, hoor, ik ben gewoon Koos. Koos Kleijwegt met z’n eigen sores.’

‘Heb je die dan?’

‘Wie niet?’

‘Ik zie het nooit aan je. Jij bent altijd opgewekt.’

‘Echt niet, maar als ik verdrietig ben of boos, dan ga ik naar buiten... Of ik pluk een roos.’ Hij grinnikte.

‘Voor je hoed zeker?’

‘Heb je het door?’

Ze hadden samen moeten lachen en hij had er tevreden aan toegevoegd: ‘Zo is het leven toch mooi, Linda? Jammer alleen dat de aanleiding niet plezierig is. Maar een mens kan nu eenmaal niet groeien zonder pijn.’

Het was of die woorden even een luikje openden, waardoor ze uit het kolenhok kon kijken. Wat was het toch een aparte vogel. Gewoon en tegelijk ongelooflijk bijzonder. ‘Je bent goed voor me, Koos,’ had ze gezegd.

Kennelijk maakte die opmerking hem verlegen, want ze zag hem wegkijken. Toen hij haar weer aankeek, had zijn blik iets ontroerends. Eigenlijk wilde ze opstaan en hem een knuffel geven, maar ze aarzelde en liet het moment voorbijgaan, niet wetend of het verstandig was. Misschien zou het hem nogmaals in verlegenheid brengen, of zou hij schrikken. Zou het de grens tussen hen veranderen, en daar wilde ze geen aanleiding toe geven.

Kort daarop was hij zelf opgestaan, had in het voorbijgaan een hand op haar schouder gelegd en gezegd: ‘Zie je hoe je hoofd je in de weg kan zitten?’

Lipstick bubblegum

'Welke kleur zoekt u?'

Linda voelde zich betrappt. Ze had verschillende lipsticks uit het rekje gehaald, opengedraaid en op kleur bekeken.

'Niks... ik kijk alleen maar even.'

'Ga gerust uw gang. Als u wil kan ik u adviseren.'

'Hoeft niet.' Ze stopte de lipstick die ze in haar hand had terug en liep weg.

Er was nog een parfumerie in de buurt, waar ze af en toe doorheen dwaasde met een vriendin, aangetrokken door de geur van luxe en volwassenheid.

'Kunt u mij misschien adviseren?'

'Momentje, ik kom bij je.'

De verkoopster aan wie ze het had gevraagd, was bezig iets in te pakken. Dat vergde tijd, waarin ze nog even overwoog de benen te nemen.

'Alstublieft, mevrouw, veel plezier ermee.'

Het pakje werd overhandigd met een vriendelijke lach, die verdwenen was, zodra de klant zich had omgedraaid. Linda registreerde het en vond het maar raar. Even later werd ze met dezelfde lach benaderd.

'En waar kan ik jou mee helpen?'

'Ik zoek een lipstick. Niet te duur graag.'

'Voor een bijzondere gelegenheid?'

'Ja... voor een feest.'

'Ha, je zult succes hebben.'

'Hoe bedoelt u?'

Kennelijk had haar reactie zo verbaasd geklonken dat de verkoopster zich er niet direct raad mee wist.

'Nou... je bent jong... mooi. Een beetje lipstick zal dat alleen maar onderstrepen.'

Ze bloosde. Het was een compliment dat ze de laatste tijd vaker kreeg. Els had ook al eens zoiets gezegd: 'Jij? Jij hebt helemaal geen make-up nodig. Jij bent mooi van jezelf.'

Het werd een roze lipstick. Volgens de verkoopster een uitstekende keuze. Weer die lach.

'Als je even wacht, zal ik 'm mooi voor je inpakken.'

Mooi inpakken, waar was dat goed voor? Terwijl de verkoopster bezig was, grasduinde ze in haar portemonnee, zodat ze gepast kon betalen.

Thuis ging ze direct naar haar kamer en opende het pakje. De roze punt draaide ze twee keer in en uit het omhulsel. Ze moest aan Sammie denken. Met haar voet duwde ze de kleine taboeret voor haar toilettafel en ging zitten. Hoe de lipstick aangebracht moest worden wist ze precies: mond losjes openen, de stift van links naar rechts en terug, lippen samenbrengen en iets over elkaar rollen. Het ging in een keer goed. Ze bekeek zichzelf in de spiegel. Was dit wat Els met geil bedoelde? Was hier nou zoveel aan?

Van beneden klonk het verzoek de tafel te dekken. Geschrokken haastte ze zich langs het toilet, waar de lipstick op een wc-papiertje in de pot verdween.

‘Wat was je aan het doen?’ vroeg haar moeder.

‘Niks.’

‘Niks? Wat is dat?’

‘Gewoon.’

Het was een schoolfeest voor de drie hoogste klassen. De hele week werd er al met spanning naar uitgekeken, ook door Linda. De lipstick, die ze vlak na binnenkomst had aangebracht, viel Els meteen op.

‘Wauw, laat zien. Cool, zeg. Echt gaaf. Dat wordt tongen vanavond.’

Op een dergelijke ontvangst had ze niet gerekend en een minuut later spoelde haar mondafdruk alweer door het toilet.

Ze haakte aan bij een groepje meiden uit haar klas, in de hal van de school. De disco in de aula was nog niet begonnen en dat gaf zenuwen. Iedereen was bezig met z'n houding, wat leidde tot gegiechel of theater, voor wie durfde. Wanneer jongens passeerden, werden over en weer opmerkingen gemaakt. Allemaal het gebruikelijke rumoer voor de arena werd betreden. Linda deed daar niet aan mee, maar volgde al het baltsen op de voet. Toen ze Els zag naderen, verdween ze naar de gymzaal, waar een provisorische bar was ingericht, en bestelde cola.

Het duurde even voor het feest op gang kwam, al had de dj de feestgangers inmiddels voor de tweede keer opgeroepen nu toch echt maar eens los te gaan. Men bleef maar kijken naar zijn bewegingen op het toneel en naar de verspringende cirkels van kleur op de dansvloer, die hen over de streep moesten trekken. Pas toen Gloria Gaynor er geen twijfel over liet bestaan haar relationele misère te zullen overleven, kon een groepje van vier meiden zich niet langer inhouden. Met de armen zwaaiend boven hun hoofd bewogen ze zich naar het midden van de dansvloer om daar met bravoure in te zetten. Luid gefluit.